

Врз основа на Член 51 од Статутот на Федерацијата за планинарство на Северна Македонија, на ден 8 февруари година Претседателството на Федерацијата за планинарство на Северна Македонија усвои

ПРАВИЛНИК
на планинарски водичи при
Федерацијата за планинарство на Северна
Македонија

I. ВОВЕДНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Правилникот на планинарски водичи при Федерацијата за планинарство на Северна Македонија (понатаму Правилник) ги уредува статусот, правата и обврските на планинарските водичи (ПВ) при Федерацијата за планинарство на Северна Македонија (ФПСМ), како и подрачјата на делување, оспособување, категоризација и регистрација на ПВ во рамките на ФПСМ.

Член 2

ПВ може да биде секој кој успешно ја завршил програмата за стручно оспособување во рамките на ФПСМ. ПВ е оспособен стручен работник во спортот во подрачјето на планинарењето и е носител на стручен назив планинарски водич, без оглед на пол и без оглед на категорија на водење. Сите ПВ се впишани во Регистарот на ПВ што го води Центарот за стручно оспособување при ФПСМ (ЦСО).

II. ПРАВА И ДОЛЖНОСТИ НА ПВ

Член 3

Должности на ПВ се:

- Совесно да ги води планинарските акции во рамките на категоријата за која е обучен;
- Да се грижи за подготовка на планинарските акции;
- Да се грижи за безбедно, стручно и содржајно извршување на водичката дејност;
- Да носи соодветна лична и техничка опрема на планинарските акции;
- Да не води луѓе без соодветна опрема и без соодветна подготовка;
- Акциите да ги води врз волонтерска основа, без наплата на професионален надомест;
- Активно да делува во рамките на водичката организација и во планинарските друштва;
- На секои три години да го обновува своето водичко знаење на обуките за ПВ;
- Постојано да го обновува своето знаење со посета на предавања, вежби, обуки, семинари;
- Секоја година да ја обновува својата водичка регистрација;
- Да ги поттикнува нерегистрираните ПВ да се регистрираат;
- Да поттикнува зачленување на нови членови во планинарските друштва;
- Со своето делување да ги почитува и да ги шири програмските начела на ФПСМ, вклучувајќи

подготовка на програми за стручна водичка помош во училиштата;

- Да соработува со управителите на планинските домови;
- Да соработува со маркацистите во случаи кога патеките се оштетени;
- Да соработува со автори при изработка на книги, брошури, мапи и при исправка на грешки во веќе испечатени документи;
- Да ја чува природата и културното богатство и да се грижи за нивната заштита;
- Да делува во склад со овој Правилник, со правилата на планинарските друштва, со Статутот на ФПСМ, со Кодексот на честа на македонските планинари и останатите акти на ФПСМ кои ја уредуваат водичката дејност.

Член 4

ПВ може да води планинарска акција само во согласност со категориите за кои е лиценциран и во согласност со препорачаниот број на учесници во акцијата, земајќи ги во предвид структурата на групата, искуството на учесниците, теренот и метеоролошките услови. Должност на ПВ е при подготовка и изведба на акцијата да го обезбеди потребниот број на соодветно стручно оспособени помошници на ПВ.

Упатството за бројот на учесници кои еден ПВ може да ги води врз основа на соодветната категорија, го подготвува и усвојува Комисијата за планинарски водичи (КПВ) во посебен документ.

Член 5

Права на ПВ се:

- Извршување на водичката дејност;
- Да наплати паричен надомест за реалните трошоци поврзани со водењето: амортизација на планинарската опрема, ноќевање, исхрана, превоз и сл.
- Информирање на членовите на ПД за актуелните работи од подрачјето на водењето и планинарењето;
- Менување на текот на акцијата или целосно прекинување на акцијата ако тоа е неопходно поради безбедност на учесниците;
- Да им наложи да се откажат од учество во акцијата на самиот почеток на акцијата на учесниците кои во однос на опремата, здравствената или општата состојба не соодветствуваат на очекуваните услови во кои би се одвивала акцијата.

Член 6

ПВ има право да одлучи дали ќе ја води акцијата и дали има потреба да избере помошници. ПВ за помошници може избере ПВ со еден степен пониска категорија отколку што е тежината на акцијата, или ПВ - приправници во иста категорија. При одредени планинарски акции како помошници може да учествуваат и искусни планинари кои го познаваат теренот по кој се одвива акцијата. За работата на помошниците одговорен е ПВ кој ги избрал.

Член 7

За својата работа ПВ одговара според Кодексот на честа на македонските планинари и останатите акти кои ја уредуваат водичката дејност во рамките на ФПСМ.

Член 8

Во случај на поголеми прекршувања на овој правилник, на Кодексот на Честа на македонските планинари или на останатите правни акти на ФПСМ од страна на ПВ, КПВ донесува аргументирана одлука за дисциплински мерки кон ПВ, за привремено или трајно одземање на лиценцата за ПВ и негово исклучување од листата на регистрирани ПВ. На одлуката на КПВ, ПВ може да се жали до ЦСО 15 дена по приемот на одлуката. На одлуката на ЦСО, ПВ може да се жали до Претседателството на ФПСМ 15 дена по приемот на одлуката. Одлуката на Претседателството на ФПСМ е конечна.

Ако за време на приправничките акции менторот утврди сериозна слабост кај приправникот (на пример: повторување суштински грешки, неможност да се совлада некоја критична техника, психичка состојба на ирационален страв и несигурност, трајно нарушена здравствена состојба и сл.), поради која луѓето кои ќе ги води во планина можат да бидат доведени во сериозна опасност, менторот поднесува аргументиран предлог до КПВ со задолжително темелно образложение, за прекин на приправничкиот стаж на приправникот. КПВ е должна да го разгледа предлогот и да одлучи по него. На одлуката на КПВ, ПВ може да се жали до ЦСО 15 дена по приемот на одлуката. На одлуката на ЦСО, ПВ може да се жали до Претседателството на ФПСМ 15 дена по приемот на одлуката. Одлуката на Претседателството на ФПСМ е конечна.

III. ОЗНАКИ НА ПВ

Член 9

Амблемот, значката и легитимацијата на ПВ се со уникатен изглед.

Амблемот на ПВ е направен од текстил, во елипсоидна форма, обрабен со сина боја. Во средината е знакот на ФПСМ над кој со црни букви е напишано ПЛАНИНАРСКИ ВОДИЧ ФПСМ, а под него истото напишано на англиски, MOUNTAIN GUIDE MMSF.

Значката на ПВ е со направена од метална плочка со елипсоидна форма, на рабовите меко свиена навнатре, со метална сребрена боја. Во средината е знакот на ФПСМ, а над знакот по горниот раб со црна боја е испишано едноподруго ПЛАНИНАРСКИ ВОДИЧ ФПСМ и на англиски MOUNTAIN GUIDE MMSF. Под знакот на ФПСМ со кирилични букви е напишано името и презимето на планинарскиот водич. На задната страна значката е нумерирана со број запишан и во Регистарот на ПВ. Листата на издадени значки ја води ЦСО.

Легитимацијата е пластифицирана и е со правоаголен џебен формат. На предната страна е знакот на ФПСМ под кој е текстот ПЛАНИНАРСКИ ВОДИЧ ПРИ ФЕДЕРАЦИЈАТА НА ПЛАНИНАРСКИ СПОРТОВИ НА МАКЕДОНИЈА (и на англиски MOUNTAIN GUIDE OF MOUNTAINEERING SPORTS FEDERATION OF MACEDONIA). Легитимацијата содржи лични податоци на водичот, слика, податоци за категориите и датум на

нејзина регистрација. Листата на издадени лиценци ја води ЦСО.

Член 10

Во случај на губење или оштетување на легитимацијата или значката, ПВ може да поднесе писмена молба со образложение до стручните служби на ФПСМ за нова легитимација, амблем или значка. Трошоците на изработка ги покрива ПВ.

IV. КАТЕГОРИЗАЦИЈА

Основи на категоризацијата

Член 11

Врз основа на својата стручна оспособеност, ПВ се поделени во систем за категоризација. Категоризацијата се прави врз основа на: тежината, потребното техничко знаење, начинот на движење, годишното време и географската околина на акциите кои ПВ е оспособен да ги води. Секоја категорија има своја ознака и краток опис. Категориите се постојани и стандардизирани.

Член 12

Основната обука е обука за ПВ од Категорија А1 (согласно Членот 13) и претставува основа за доброволното водење.

Програмата на обуката може да се изведува во еден или во повеќе делови.

Општите и посебните услови за здобивање на поединечните категории се наведени во Член 21 од овој Правилник.

Условите за стекнување соодветна лиценца за ПВ при ФПСМ се ускладени со стандардите на Меѓународната планинарска федерација (UIAA).

Категории на водење

Член 13

Планинарење по лесни патеки во летни услови – Категорија А1

ОПИС: основно водење во услови без снег, при што движење претставува самото пешачење. Потребни се ориентациски вештини, но не е потребна посебна техничка опрема за обезбедување, ниту специјални технички вештини (на пример, искачување по карпест терен, совладување стрмни, снежни и смрзнати терени каде што има голема веројатност за лизгање и падови и сл.).

Водењето се одвива по лесни означени и лесни неозначени патеки.

Планинарење по тешки патеки во летни услови – Категорија А2

ОПИС: основно водење во услови без снежна покривка. За напредување по теренот, покрај пешачење, повремено се користи и придржување и искачување со помош на рацете. Потребни се добри ориентациски вештини, како и технички вештини за употреба на опрема за самообезбедување, како и опрема за обезбедување на учесниците на опасните места.

Водењето ги опфаќа истите услови како од категоријата А1, како и водење по тешки означени патеки, (вклучително карпести делови каде што е неопходно

користење на рацете за напредување по поединечни снежни јазици и сл.), по тешки неозначени патеки и по лесно и тешко беспаке.

Планинарење по лесни патеки во зимски услови – Категорија Б1

ОПИС: основно зимско водење каде што движењето претставува пешачење, но потребни се и основни вештини за употреба на цепин, дерези и дрезги.

Водењето ги опфаќа истите услови како од категоријата А1, како и водење по лесен, снежен планински терен, при што е потребно познавање на користење дерези и цепин по лесни означени и лесни неозначени патеки по снег, по зимски маркирани патеки и на организирани и осигурени зимски походи.

Планинарење по тешки патеки во зимски услови – Категорија Б2

ОПИС: основно зимско водење, употреба на опрема за самоосигурување, користење на цепин, дерези и дрезги. Потребни се добри ориентациони вештини во снежни и услови на исклучително лоша видливост како и употреба на опрема за осигурување на учесниците.

Водењето ги опфаќа истите услови како од категориите А2 и Б1, како и водење по тешки означени и неозначени патеки и тешко беспаке во снежни услови.

V. НАЧИН НА ЗДОБИВАЊЕ КАТЕГОРИЈА

Член 14

Носител на програмите за обука на ПВ е КПВ. Изведувачи на обуките, со верификација на ЦСО, можат да бидат стручни лица од одредени области заведени во Регистарот на инструктори и предавачи во ФПСМ. Листата на предавачи и инструктори за оспособување на ПВ ја подготвува и усвојува КПВ, а критериумите за вклучување во листата ги потврдува ЦСО.

Член 15

На основната обука за здобивање назив ПВ може да учествуваат избрани кандидати. По објавен Повик од страна на ФПСМ за одржување на обуки, ПД селектира кандидати за планинарски водичи и ги испраќа потребните документи до КПВ. КПВ врши избор на кандидати за учество во основната обука имајќи ги во предвид податоците во поднесените документи. Основната обука за Категорија А1 опфаќа: посетена планинарска школа, теоретско – практична обука, семинарска задача и испитна акција.

Член 16

Обуките се организираат согласно критериумите од Упатството за изведба на обуки за ПВ, што го имаат подготвено и усвоено КПВ и ЦСО.

Член 17

Оценки за учесниците на обуките:

- Не завршил (вкупна оценка до 50%);
 - Завршил (вкупна оценка од 51% - 70%);
 - Успешно завршил (вкупна оценка од 71% до 100%).
- Оценувањето, односно проверката на обученоста, се уредува со Упатството за изведба на обуки за ПВ, што го имаат подготвено и усвоено КПВ и ЦСО.

Член 18

Кандидатот треба да учествува на Испитната акција најмногу една година по завршената обука. Ако не учествува во наведениот период, мора да ја повтори постапката за стекнување одредена категорија. Во случај на виша сила, која оневозможува полагање на испитот во дадениот рок, можно е продолжување на рокот, но не повеќе од две години, и тоа во случај ако молбата за продолжување на рокот е дадена во КПВ пред завршување на рокот. На одлуката на КПВ, ПВ може да се жали до ЦСО 15 дена по приемот на одлуката. Одлуката на ЦСО е конечна.

Член 19

По успешно извршениот испит кандидатот станува приправник ПВ за категоријата за која успешно завршил обука. Приправничкиот стаж за ПВ може да трае до две години, односно до 31 декември на втората година, не сметајќи ја годината во која го полага испитот. Дотогаш приправникот треба да води најмалку 5 различни акции, кои по својата тежина влегуваат во соодветната категорија. Секоја приправничка акција приправникот треба да ја води под менторство на регистриран ПВ со иста или со повисока категорија на водење. Ментори можат да бидат најмалку двајца регистрирани ПВ, но не истовремено.

Член 20

Приправникот испраќа пополнет образец за приправничкиот стаж до менторот кој пополнува свое мислење за подготовката и за изведбата на приправничката акција. Потоа менторот го испраќа пополнетиот образец до КПВ како предлог за потврдување на соодветната категорија. Врз основа на предлогот, писмените мислења и известувања КПВ ја потврдува категоријата за водење. Ако приправникот не го заврши приправничкиот стаж во пропишаниот рок, целата постапка за добивање на лиценца за соодветната категорија треба да се повтори. Во исклучителни случаи приправничкиот стаж може да се продолжи за уште една година ако приправникот поднесе писмено барање за продолжување на приправничкиот стаж, каде ќе ги наведе причините што го оневозможиле извршувањето на приправничкиот стаж во рокот. Молбата за продолжување на приправничкиот стаж ја обработува КПВ. Врз основа на одлуката на КПВ, ПВ може да поднесе жалба до ЦСО на ФПСМ во рок од 15 дена по приемот на одлуката. Одлуката на ЦСО е конечна. Ако КПВ оцени дека приправникот за повисока категорија неуспешно го извршил приправничкиот стаж, на таквата одлука приправникот може да поднесе жалба до ЦСО во рок од 15 дена по приемот на одлуката. Одлуката на ЦСО е конечна.

Член 21

Постојат општи и посебни условите кои мора да ги исполни секој кандидат кој сака да се пријави на обуката.

Општи услови се:

- Навршени 18 години;
- Најмалку IV степен образование (завршено средно училиште);
- Членство во планинарска организација регистрирана во ФПСМ;

- Членство во организација со која ФПСМ има склучено посебен договор за соработка, договор што предвидува заемна едукација на членовите од двете организации;
- Претходна документирана петгодишна планинарска активност;
- Способност за самостојно движење во услови кои се за еден степен потешки од тие за кои е предвидена категоријата за која се пријавува.

Кандидатот докажува дека ги исполнува општите услови со соодветни документи (Пријава, Преглед на планинарски акции во последните пет години со потпис и печат од ПД, Изјава за здравствена состојба со потпис и печат од соодветна медицинска установа, Изјава за финансиска поддршка од ПД или самостојно финансирање).

Посебни услови за поединечна категорија се:

Планинарење по лесни патеки во летни услови – Категорија А1:

Во последните пет години завршени најмалку:

- 10 различни акции по лесни означени или неозначени патеки;

Планинарење по тешки патеки во летни услови – Категорија А2:

Поседување важечка лиценца од категоријата А1.

Во последните пет години завршени најмалку:

- 10 различни акции по лесни означени или неозначени патеки;
- 10 различни акции по тешки означени патеки;
- 5 различни акции по беспака.

Планинарење по лесни патеки во зимски услови – Категорија Б1:

Поседување важечка лиценца од категоријата А1.

Во последните пет години завршени најмалку:

- 10 различни акции по лесни означени патеки по снег;

Планинарење по тешки патеки во зимски услови – Категорија Б2:

Поседување важечки лиценци од категориите А1 и Б1.

Во последните пет години завршени најмалку:

- 10 различни акции по лесни означени патеки по снег;
- 10 различни акции по тешки означени и неозначени патеки по снег;
- 5 различни акции по снежни беспака.

Со Прегледот на планинарски акции кандидатот докажува дека ги исполнува посебните услови за секоја поединечна категорија.

Член 22

Преод од пониска во повисока категорија е можен со исполнување на општите и посебните услови во Член 21, како и со успешно завршен приправнички стаж.

VI. ОБУКИ НА ПВ

Член 23

Во обуките на ПВ може да се вклучат сите заинтересирани за здобивање на називот ПВ кои посетиле планинарска школа.

Член 24

За продолжување на дозволата за извршување на стручниот дел во спортот на подрачјето на планинарењето (Лиценца), која важи три години, ПВ мора редовно, на секои три години, да учествува во обуки за освежување на знаењето за ПВ.

Член 25

Во лиценцата на ПВ е запишана годината на важење. Ако ПВ учествува во обуката за ПВ во годината во која истекува лиценцата, по исполнување на останатите услови новата лиценца е со важност до крајот на третата година, не сметајќи ја годината во која учествувал на обуката за ПВ.

VII. РЕГИСТРАЦИЈА НА ПВ

Член 26

Сите ПВ по добивањето на потврдите за учество на обуките се впишуваат во Регистарот на ПВ, што оперативно го води ЦСО. Од денот на впишување во Регистарот на ПВ важи првата дозвола за извршување на стручниот дел во спортот на подрачјето на планинарењето за период од три години.

Регистерот на ПВ вклучува лични податоци, податоци за оспособувања и податок за достигнатиот степен на стручна оспособеност, односно категорија на водење. ФПСМ може да ги употребува податоците во склад со законите.

Член 27

Регистрирањето на ПВ опфаќа продолжување на дозволата за извршување на стручниот дел во спортот на подрачјето на планинарењето.

По здобивањето на називот ПВ мора на секои три години да ја продолжува лиценцата за извршување на стручниот дел во спортот на подрачјето на планинарењето. Услов е, во годината пред да истече лиценцата, да бил активен во најмалку пет акции и еднаш на три години активно да учествувал во обуки за освежување на знаењето за ПВ или да положил испит за добивање на повисока категорија за водење. Известување до КПВ за извршените активности на ПВ испраќа ПД.

Со испратеното известување планинарското друштво, исто така, потврдува дека ПВ е член на планинарското друштво со платена членарина за тековната година.

Во посебни услови ПВ може да прати известување и доказ дека платил членарина директно до КПВ. Во такви примери како прилог на известувањето мора да има образложение во писмена форма зошто ПВ сам го испратил известувањето.

Член 28

Ако ПВ два пати по ред (во период од шест години) не ја продолжи лиценцата за извршување на стручниот дел во спортот на подрачјето на планинарењето, пред учеството на обуката за ПВ треба повторно да ги исполни посебните услови за учество на основната обука (услови за акции од Категорија А1). Тие услови треба да ги исполни до денот на пријава за обука за ПВ.

По завршување на периодот од три години, лиценцата е со статус „Необновена“, а по завршување на периодот од шест години лиценцата е со статус „Неважечка“.

Член 29

На ПВ кои не ги исполнуваат условите од Член 26 не им се продолжува регистрацијата се додека не ги исполнат условите. Во исклучителни случаи регистрацијата може да се продолжи за една година, и покрај неисполнување на условите, ако ПВ предаде молба во писмена форма во која ќе ги наведе причините за неисполнување на условите. Молбата ја обработува КПВ. Врз основа на одлуката на КПВ, по 15 дена од приемот на одлуката ПВ може да се жали до ЦСО. Одлуката на ЦСО е конечна.

Член 30

За евиденција на сите ПВ се грижи КПВ, која ја потврдува регистрацијата за секој ПВ. Секоја година КПВ објавува список на регистрирани ПВ за тековната година.

VIII. ПРИЗНАНИЈА ЗА ПВ

Член 31

Водички признанија се доделуваат на секој ПВ кој со своето работење значајно придонел во развојот и угледот на водичката дејност во рамките на ФПСМ, уредено со Правилникот за признанија за ПВ, што го подготвува КПВ и го потврдува Претседателството на ФПСМ.

IX. ПРЕОДНИ ОДРЕДБИ

Член 32

Врз основа на овој Правилник, КПВ подготвува Правилник за организирање на планинарските водичи и Правилник за признанија за ПВ, кои ги прифаќа и ги потврдува Претседателството на ФПСМ.

Врз основа на овој Правилник, КПВ подготвува Упатството за изведба на обуки на ПВ.

X. ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 33

Овој Правилник почнува да важи после објавувањето од страна на ФПСМ.

Претседател

Проф. Др. Јовица Угриновски